

VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAPSBELEID

ADVIES INZAKE

HET ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE
UNIVERSITEITEN IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

en

HET ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET BETREFFENDE DE
"UNIVERSITEIT GENT" EN HET "UNIVERSITAIR CENTRUM
ANTWERPEN".

ADVIES VAN DE VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAPSBELEID INZAKE

HET ONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE UNIVERSITEITEN IN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP HET ONTWERP VAN BIJZONDER DECREET BETREFFENDE DE "UNIVERSITEIT GENT" EN HET "UNIVERSITAIR CENTRUM ANTWERPEN".

INLEIDING

Minister D. COENS, Gemeenschapsminister van Onderwijs, heeft op 28 januari 1991 de VRWB om advies verzocht in verband met

- het ontwerp van decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse gemeenschap;
- het ontwerp van bijzonder decreet betreffende de "Universiteit Gent" en het "Universitair Centrum Antwerpen".

De Minister verzoekt de VRWB zijn advies uit te brengen binnen een termijn van 14 dagen, in de overweging dat beide decreten zouden moeten in werking treden bij het volgend academiejaar en gelet op de procedure die nog moet gevolgd worden.

Na voorbereiding in de Commissie Wetenschapsbeleid, eerst aan de hand van voorlopige werkdocumenten en vervolgens op basis van de officiële adviesvraag van de Minister, heeft de VRWB in zijn buitengewone vergadering van 6 februari 1991 het ontwerp-decreet uitvoerig besproken. De besluiten van de Raad zijn weergegeven in het voorliggend advies, dat door de Raadsleden in een schriftelijke procedure werd goedgekeurd.

ADVIES

1. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid is van oordeel dat een nieuwe regelgeving voor het universitair onderwijs en onderzoek dringend nodig is, teneinde de universiteiten beter te wapenen voor de uitdagingen van de toekomst. Het voorliggende decreet bevat hiervoor een aantal waardevolle elementen, m.n.

- de verschillende wetgevingen inzake de organisatie van het universitair onderwijs en onderzoek worden grotendeels samengebracht in één geheel; de regelgeving wordt hierdoor op bepaalde punten vereenvoudigd en geharmoniseerd;
- de autonomie van de instellingen wordt op bepaalde gebieden (patrimoniumbeheer en benoemingsbeleid ...) vergroot;
- het financieringssysteem van de universiteiten wordt herzien; de universiteiten worden qua financiering minder afhankelijk gemaakt van het aantal studenten;
- het academisch personeel en het vast benoemde wetenschappelijk personeel worden geïntegreerd in één academisch korps;
- er wordt een eerste aanzet gegeven tot kwaliteitsbewaking en kwaliteitszorg.

2. De Raad kan het streven naar rationalisatie in de opleidingsprogramma's,

beoogd door dit decreet, onderschrijven. Er wordt echter betreurd dat het toewijzen en de organisatie van studiegebieden, zoals vermeld in het decreet en mede ten gevolge van het politiek akkoord betreffende de beperkte universitaire expansie, niet op de eerste plaats werd ingegeven door onderwijskundige overwegingen noch door de noden op het vlak van wetenschappelijk onderzoek.

3. De VRWB verheugt zich over de principiële erkenning van de onderzoekstaak van de universiteiten. Anderzijds is het probleem van de financiering van het fundamenteel onderzoek hiermee niet geregeld. De algemeen erkende achterstand van Vlaanderen inzake de overheidsinspanningen voor fundamenteel onderzoek wordt door dit decreet zelfs niet ten dele weggewerkt.
4. De VRWB wenst uitdrukkelijk de noodzaak van zo een verregaande regelgeving van typisch academische aangelegenheden nader te onderzoeken, en hiervoor later ten gronde te adviseren. Dit geldt voornamelijk inzake het vastleggen van opleidingen en toewijzen van studiegebieden, de organisatie van het onderwijsaanbod, de autonomie van de instellingen, de financiering van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en de kwaliteitsbewaking.
5. De VRWB betreurt dat in de laatste versie van het ontwerp-decreet opnieuw een overdreven regelgeving wordt ingevoerd, vooral via het toekennen van een zeer grote bevoegdheid aan de Vlaamse Executieve.
6. Zonder afbreuk te doen aan wat gesteld wordt in de punten 1 t.e.m. 5, wenst de VRWB bij het huidig voorliggend ontwerp van decreet volgende specifieke opmerkingen en voorstellen voor verbeteringen te formuleren:

a. Fundamenteel onderzoek

In het licht van een inhaalbeweging in de overheidsfinanciering voor het fundamenteel onderzoek, beveelt de VRWB aan om het minimale percentage van de werkingsuitkeringen aan de universiteiten, dat als jaarlijkse toelage aan het NFWO wordt toegekend, substantieel te verhogen en artikel 161 in die zin aan te passen.

b. Doctoraatsopleiding

- b.1. Binnen het wetenschappelijk onderzoek vormt de doctoraatsopleiding een belangrijk element.
Gelet op de recente internationale ontwikkelingen op dit vlak, acht de VRWB het niet aangewezen op dit ogenblik zonder grondige analyse in dit decreet modaliteiten vast te leggen van een doctoraatsopleiding. Het komt bovendien toe aan de universiteiten zelf om autonoom deze modaliteiten te bepalen. In artikel 15 dient dan ook de tweede zin te worden geschrapt.
- b.2. De Raad bevestigt de verbondenheid van de onderwijs- en onderzoeksfunctie binnen het academisch onderwijs. Het is dan ook logisch dat eveneens in de instellingen, die enkel de eerste cyclus

aanbieden, doctoraatsopleidingen moeten mogelijk zijn en, aansluitend, dat zij de graden van "Doctor" mogen uitreiken. Derhalve dient artikel 31, tweede lid, als volgt gewijzigd te worden: "De universiteiten kunnen specialisatieopleidingen en doctoraatsopleidingen aanbieden en de academische graden van 'doctor' uitreiken in of over de studiegebieden of delen van studiegebieden heen waarvoor zij krachtens de artikels 23 tot en met 29 de onderwijsbevoegdheid hebben". In het derde lid van artikel 31 worden dan de volgende zinsdelen geschrapt: "... en doctoraatsopleidingen ..." en "... en de academische graden van 'doctor' uitreiken ...".

Evenzo wordt in artikel 129, 2e alinea, 2), het zinsdeel "studenten ingeschreven voor een doctoraatsopleiding" geschrapt.

- b.3. De Raad is van oordeel dat het mogelijk moet zijn om goede elementen uit het HOLT toe te laten tot de doctoraatsopleiding en wenst dat de betrokken artikels (artikels 35, 51 en 55) in deze zin worden aangepast.

c. Begeleiding

De Raad erkent de nood aan een specifieke begeleiding van de studenten in de eerste kandidatuur bij het overbruggen van de kloof tussen het middelbaar onderwijs en de universiteit. Dat men daarvoor een beroep doet op onderwijs-assistenten, voltijdse maar vooral deeltijdse, kan de Raad volledig onderschrijven. Voor de bepaling van hoeveel procent van het effectief kader gereserveerd wordt voor deze onderwijs-assistenten, wenst de VRWB dat de instellingen zelf hun verantwoordelijkheid opnemen, met evenwel het opleggen van een minimum (5 %). Anderzijds moeten ook gewone assistenten kunnen ingezet worden voor begeleidingstaken in de eerste kandidatuur.

Een tweede aspect in de problematiek van de onderwijs-assistenten, is het feit dat de universiteiten een beroep doen, en dit niet alleen voor de eerste kandidaturen, op personen (meestal met gemengde loopbaan), die als voltijds, maar vooral als deeltijds assistent, voornamelijk ingeschakeld worden in de opleidingen met een professionele component (ingenieurs, rechten, lichamelijke opvoeding, aggregaatsopleiding,..). Hun inbreng wordt vooral geapprecieerd wegens de professionele praktijkervaring die aldus in de opleiding wordt ingebracht en ook wegens bijzondere vaardigheden die slechts in de praktijk kunnen worden verworven.

De Raad stelt voor de betreffende artikels in die zin te wijzigen.

d. Benoemingen

De formulering van artikel 81, eerste, tweede en derde alinea, houdt in dat er een gesloten loopbaan is in de graden van zelfstandig academisch personeel, m.a.w. alleen de graad van docent is een aanwervingsgraad. Dit is in tegenstelling met de bedoeling van dit artikel, zoals verwoord in de memorie van toelichting, waarin duidelijk wordt gesteld dat alle graden benoemings- en bevorderingsgraden zijn.

De Raad stelt volgende positieve formulering voor: "De persoon die tenminste twee jaar docent is van één of meer universiteiten bedoeld in artikel 3, kan benoemd of aangesteld worden tot hoofddocent", en een analoge tekst voor hoogleraar, gewoon en buitengewoon hoogleraar. En de laatste alinea van artikel 81 wordt aangepast als volgt: "De Raad van Bestuur of het hiermee

gelijkgestelde orgaan kan bij een eerste aanwerving met een twee derde meerderheid van de uitgebrachte stemmen afwijken van de in lid één tot drie gestelde rang- en anciënniteitsvereisten."

e. Onderwijsaanbod.

e.1. De meerderheid van de Raad is voorstander om de discriminatie tussen de instellingen bij het vastleggen van de opleidingen op te heffen en artikel 21 als volgt te formuleren:

" Artikel 21. - De onder artikel 3 vermelde universiteiten kunnen binnen de hen toegewezen studiegebieden of delen van een studiegebied alle volgens artikel 20 vastgelegde opleidingen aanbieden. "

e.2. De VRWB stelt vast dat inzake het onderdeel academische graden het decreet nog op zeer talrijke punten specifieke regelgeving door de Executieve voorziet. De VRWB wenst dat dit gereduceerd wordt tot het minimum dat noodzakelijk is voor enige harmonisatie en voor de financieringsregeling op zichzelf, met de nodige in te bouwen aansporingen voor rationalisatie van het studieaanbod.

f. Financiële autonomie

f.1. Bij het bepalen van de financierbare eenheden (artikel 126) is de VRWB van oordeel dat ook voor de specialisatieopleidingen de totale duur van de opleiding dient in rekening gebracht, met uitzondering van bisjaren. Artikel 126, 3°, d) dient als volgt gewijzigd: "de toegestane financieringsduur voor een specialisatieopleiding is gelijk aan maximum twee jaar voor een voltijds student. Bisjaren in de specialisatiejaren komen voor financiering niet in aanmerking.

f.2. Wat de inschrijvingsgelden betreft, stelt de meerderheid van de VRWB voor om deze vast te leggen voor de verschillende categorieën studenten en opleidingen in de eerste en tweede cyclus, en geen ruimte te laten door het opleggen van maxima en minima. Voor de derde cyclus wordt het inschrijvingsgeld eveneens vastgelegd, voor zover het postacademische opleidingen betreft die erkend worden volgens dit decreet en derhalve voor financiering in aanmerking komen. Opleidingsprogramma's met inschrijvingsgeld dat afwijkt van het in vorig lid bepaalde, komen voor financiering niet in aanmerking.

g. Controle en civiele effecten.

g.1. De VRWB acht het opportuun om in de toelichting bij artikel 168 toe te voegen: "De commissaris van de Vlaamse Executieve en de Afgevaardigde van Financiën beoordelen de opportuniteit van de beslissingen niet. Zij mogen geen bestuurstaken waarnemen binnen de universiteit."

g.2. Om misverstanden betreffende gelijkwaardigheid met civiele effecten te voorkomen, zou het volgens de VRWB nuttig zijn om bij het artikel 35 toe te voegen: "Voor studenten uit landen waarmee Vlaanderen geen bilaterale erkenningsovereenkomst heeft, kan de universiteit voorafgaande een bijkomend programma voorschrijven, alvorens hen tot de

doctoraatsopleiding toe te laten."

- g.3. De VRWB verzoekt tenslotte de Vlaamse Executieve te waken over de tijdige uitvoering van de noodzakelijke aanpassingen aan de nationale wetgeving waar deze vermeldingen bevat betreffende de wettelijke graden met civiele effecten.

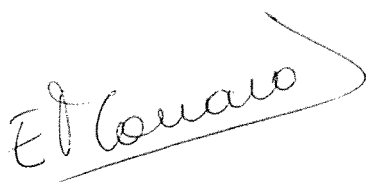
h. Bijzonder decreet

In verband met het ontwerp van bijzonder decreet voor de "Universiteit Gent" en het "Universitair Centrum Antwerpen", merkt de VRWB op dat het decreet een belangrijke stap betekent in de richting van een vernauwing van het tot nog toe ruime verschil in bestuursvrijheid van de gemeenschapsuniversiteiten en van de vrije universiteiten. Het bevat tevens verbeteringen van het thans geldende bestuursmechanisme. De meerderheid van de Raad is daarenboven van oordeel dat het de flexibiliteit van het bestuur ten goede zou komen indien de opdracht van de Raad van Bestuur vooral de algemeen maatschappelijke en controlerende functie zou omvatten en dat de meer bestuurlijke taken opgedragen zou worden aan het Bestuurscollege. De meerderheid van de Raad stelt daarom voor in artikel 10 bij de 7 punten, waarmee het Bestuurscollege belast is, de volgende punten bij te voegen:

- "8° het voorstellen tot benoeming van leden van het zelfstandig academisch personeel en het administratief personeel van niveau één;
9° het bepalen van het globale personeelskader."

In art. 19 worden de punten 6° en 7° vervangen door:

- "6° het bepalen van het globale personeelsbeleid;
7° het benoemen op eensluidend voorstel van het Bestuurscollege van de leden van het zelfstandig academisch personeel, en het administratief personeel van niveau één."

Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris VRWB

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter VRWB